

4. Фокіна Н. В. Психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами. Дніпро : ДНУ, 2021.

5. Dmitrenko, N., Voloshyna, O., Melnyk, L., Hrebenova, V., & Mazur, I. *The Teacher's Role in the Context of Information Society. IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security*. 2022. 22(6), С. 187-193.

6. Vseosvita. Методичні рекомендації для педагогів щодо формування толерантності. URL: <https://vseosvita.ua/library>

ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ГРАМОТНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ НА МАТЕМАТИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ

Імбер Вікторія, кандидатка педагогічних наук, доцентка

Вінницький державний педагогічний університет

імені Михайла Коцюбинського (Україна)

Гуцал Аліна, здобувачка ступеня вищої освіти «магістр»

Вінницький державний педагогічний університет

імені Михайла Коцюбинського (Україна)

У сучасному світі фінансова грамотність є не просто додатковою навичкою, а критично важливою компетенцією «soft skill», необхідною для успішної соціалізації дитини. Нова українська школа визначає підприємливість та фінансову грамотність як одну з ключових наскрізних ліній навчання. Найкращим майданчиком для формування цих знань у початковій школі є уроки математики, де абстрактні цифри перетворюються на реальні інструменти управління життям.

Дитина стикається з грошима значно раніше, ніж починає вивчати математику. Похід до магазину з батьками, отримання кишенькових коштів, подарунки на свята - усе це створює запит на розуміння того, як працює світ фінансів.

Формування фінансової культури саме в 1-4 класах дозволяє: сформувати свідоме ставлення до грошей як до ресурсу, а не як до мети; розвинути навички

планування та критичного мислення; навчити розрізняти «бажання» та «потреби»; активізувати пізнавальний інтерес до самої математики через практичне застосування обчислень.

Математика в початковій школі надає ідеальний інструментарій для розв'язання життєвих задач. Розглянемо основні напрямки інтеграції.

Вже з 1-го класу, вивчаючи числа першого десятка, учні знайомляться з монетами та купюрами. Важливо не просто показувати їх, а вчити операціям розмінювання монет, отримання решти тощо.

Наприклад, розмінювання монет: «Як можна отримати 10 гривень різними способами?». Отримання решта: розрахуйте різниці між вартістю товару та сумою, яка у вас є. Це найкращий спосіб закріплення віднімання.

Розв'язування задача на величини: ціна, кількість, вартість. Це ключова тріада, на якій будується більшість економічних задач. Учні мають засвоїти формули не механічно, а через розуміння залежностей: якщо ціна зростає, а сума грошей обмежена – кількість товару зменшується; як знайти ціну за одиницю товару (ділення) або загальну суму (множення).

На думку Чучаліної Ю., задля формування фінансової грамотності важливо проводити роботу з «Сімейним бюджетом» (3–4 класи) [3]. Наприклад, задачі на розрахунок доходів і витрат сім'ї допомагають дитині зрозуміти, звідки беруться гроші.

Приклад задачі: «Тато заробив 15 000 грн, мама – 12 000 грн. Витрати на комунальні послуги складають 3 000 грн, на їжу – 8 000 грн. Чи вистачить родині грошей на купівлю велосипеда за 5 000 грн?»

Задачі-проекти: «Плануємо день народження». Учням дається обмежений «бюджет» (наприклад, 1000 грн) і прайс-лист продуктів. Вони мають самостійно скласти меню та програму свята, не виходячи за рамки бюджету. Це вчить пріоритезації.

На думку Імбер В., Любчак Л., в учнів початкової школи важливо здійснювати виховання культури заощадження та благодійності. Фінансова

грамотність – це не лише про витрати, а й про збереження. На уроках математики варто обговорювати поняття заощадження [2].

Математичне прогнозування: «Якщо відкладати по 5 гривень щодня, скільки грошей назбирається за місяць? А за рік?». Важливо вводити поняття знижки та акції. Важливо навчити дітей обчислювати, чи дійсно акція «2+1» є вигідною, порівнюючи ціну за одиницю товару в різних варіантах.

Не менш важливою є лінія благодійності. Обговорення того, що частину ресурсів можна спрямувати на допомогу іншим (ЗСУ, притулкам для тварин), формує соціально відповідальну особистість.

Цифрова грамотність невіддільна від фінансової. На уроках доцільно використовувати: онлайн-симулятори та банкінги; ознайомлювати з інтерфейсом банкових операцій; давати розуміння того, що таке банківська картка та PIN-код.

Впровадження елементів фінансової грамотності на уроках математики в початковій школі робить навчання контекстним. Дитина перестає питати «Навіщо мені вчити додавання?», бо бачить прямий зв'язок між знаннями та можливістю здійснити покупку чи здійснити мрію.

Головне завдання вчителя – не просто навчити рахувати, а навчити думати. Фінансово грамотна дитина – це майбутній громадянин, який вміє приймати виважені рішення, уникати боргів та ефективно розпоряджатися власними ресурсами задля добробуту своєї родини та держави.

Список використаних джерел:

1. Вайнтрауб М.А., Стрельченко О.С., Стрельченко І.Г. Фінансова математика: Навчальний посібник. Київ : ТОВ «Арт-програми», 2002. 120 с.

2. Імбер В.І., Любчак Л.В. Формування основ фінансової грамотності молодших школярів на уроках математики. *Інновації в дошкільній і початковій освіті*, 2025, 3, 33-42.

3. Чучаліна Ю. Педагогічні умови формування фінансової грамотності молодших школярів на уроках математики. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип. 59, том 3, 2023. С. 303-311.